

en lloc de *-r-* potser, no aniríem errats, però no cal, perquè és fàcil admetre que com a compromís entre l'acusatiu més vulgar *ROREM TURIVM* i l'acusatiu neutre *ros* testificat en Celsus, es va produir aqueixa variant *ROSETURIU*, de la qual poden venir en part les formes *rodor*, segons ho comprova la forma moderna *Rodors* del llogaret.

El diccionari Alcover-Moll reporta la variant *raidó* en el Pallars, que certament vindrà del mateix *rosdor* (llatinitzat *Rosetorius* l'any 932), amb la coneguda evolució de *s* en *z* davant consonant sonora (*broida* < *brosda*, *broidar* < *brosdar*, *traiga* < *trasga*, *Lleida* < **LERSDA*, *almoina* < *almosna*, *raima*, *ema*, *abre* etc. Al capdavant partint d'aquest *rosdor* també podríem arribar a *roldor* passant per **rordor* amb dissim. (cf *paborde* < *prebosde*, *brordar*/*brodar*/*brosdar*).

Consigno ara les variants que he recollit corrent per Catalunya: *řuldó* a l'Abella d'Aiguafreda (1935), *řayúdó* a Muntanyola d'Osona (1935); *řayúdó* en el Segre Mitjà (Serenyana i, dins la Baronia de Rialb: a Gualter i a La Serra, 1956); i també a Lluçena, on me'l descriuen com una mata de la qual fan arcs, i hi ha a muntanya *La Font del řayúdó*; *řudó* també per Osona en un altre mas de Muntanyola, a Taradell i a Querós (1935-6), en el Ripollès (St Bartomeu de Tenes, 1953); Garrotxa: Oix (1985), St Aniol Finestres (1968), pl *řudósus* (1964) A Menorca es degué partir d'això mateix, però amb dissimilació vocàlica, *redó* (Ferrer Ginart, *Rond Men*, p. xxi); igual en el Vallespir (*řadú*, Reiners, 1959) Grec que per alguns indicis locals, ve d'això un nom de mas *Redonella*, a l'Alt Berguedà, amb dissim *r-r* > *r-n*. En fi en alguns llocs es produí, partint de *RORETURIU* encara una altra dissimilació *r-r-r* > *r-n-r* *Rondons* recollí Aguiló (*DAG*) en el baix Llobregat (a St. Joan Despí, on vivia); *řundó* a Avinyó i a Oló (1936).

Variant que ens condueix a una constatació molt valuosa, puix que la retrobem en alguns punts del Migjorn valencià, però aquí amb la *-r-* interna mantinguda com a sorda, sense evolució de la llatina. Es tracta, doncs, de supervivència de la forma mossàrab Vaig recollir el collectiu *Rontonal* com a nom de partida muntanyenca en un parell de pobles d'aquella zona, i un poc variat com *El Rentonall* a Bèlgida (1962), i tant en aquest com en algun dels altres vaig veure que hi havia força roldor o m'ho certificaren espontàniament els informants.

Com ja he anticipat el mot pertany també, des d'antic, i extensament a la llengua d'oc. Segons el PSW trobem *rodor*. 1) en el Leudari de Savardun (Arieja, a 1327), 2) a Albi, a 1376, 3) en un doc medieval del Tarn; per l'article *rabasa* el veig també 4) en la *Costuma* de Montreal de l'Aude, de 1319; 5) en els docs del Pont d'Albi, text esmentat el 1245, i s. v. *ros*, 6) en el petit Thalamus de Montpeller, fi S XIII; el collectiu *rodorier* 'roldorar' a Albi, 1376, i en un altre doc albigès; *rodoriera* 'roldorar' en els Lluïsmes d'Albi, de 1355 Afegim-hi encara *redor* i *redoriera* «quartiere à mesurer le *redoul*» en els docs dels Arxius de Limós (alt Aude) publicats per l'abbé Sabarthès

(pp. 209, 235) L'àrea del mot deu arribar fins al límit llgd-alvernès, car el *Dict Topographique* del Cantal per Amé porta *La Côte-du-Rodoux*, llogaret d'Omps (escrit *du-Radoul* l'any 1856), i *La Redoulière* despoblada del terme de Leucamp, esmentat com *La Redolteyra* l'any 1665, *La Redomeyre* el 1658.

En parlars moderns, trobem *roudoù* en el Roergue (Vayssier), i amb reculada moderna de l'accent: Alibert dona *rodor* m i el coll *rodoriera* en la seva síntesi occitana a base del parlar del NO. de l'Aude (*Gram Occitana* II, 214), *rodoul* «sumac» en el Carci (Lescale), i a l'Alt Llemosí *řodou* «plante qui sert aux teinturiers et surtout aux tanneurs, en latin *coriaria*» (Béronie-V.), que no hem de mirar com a representant de una forma antiga en *-l* sinó en *-r*, com sigui que en llemosí la *-l* es conserva en final absoluta.

El mot no va passar més que al català i la llengua d'oc, car fora d'aquí és manllevat d'una llengua o l'altra. De l'oc, va passar al francès, on es refereix sempre a coses del Midí: ja es troba, escrit *redou* en un doc. de 1575, i *reddou* el 1612 (Rom xxxiv, 609-10). Del cat va passar a l'aragonès, en la forma castellanitzada *roldón* (*DACadEsp* 1925, no 1884).

L'etimologia de *roldor* fou assenyalada primerament per mi en un article de la *Rom* LXV (1939), 218-21, on es trobarà encara algun detall complementari; abreujadament en el *DCEC/DECH* (ROLDÓN).

Dels DERIV *roldonada*, *roldonera*, *roldonissa*, *roldorar*, *ro(l)dorassa*, *ro(l)doreda*, ja hi ha indicació a dalt.

+*Enrodonat* Gxa: si les vaques o ovelles en mengen els fa mal: queden *enřudunādōs*, però no és un tòxic greu: després els passa (Oix 1984).

¹ Essent exportat el roldor des de Síria als països d'Europa, és molt possible que el seu nom grec, *řōūs*, que no té etimologia certa, fos també un mot d'origen semític, provinent de la llengua d'allà, germana de l'àrab. Ho he de deixar, naturalment, a decisió i investigació dels orientalistes. Però en crida l'atenció la semblança del nom grec amb el que avui se li dona en l'àrab algerià *ruu(ā)zza*, que Beausnier tradueix «redoul ou faux sené, coriàire, *coriaria myrtifolia*». Hi afegeix que d'aquí ve el nom de dona algerià «*Rouzza*»: això pot ser pronúncia vulgar algeriana corresponent a *ruwazza* de l'àrab literal, mot que per l'estructura és evidentment un diminutiu, i aquest caràcter diminutiu justament està molt en consonància amb el fet que s'usi hipocorísticament per apellar una noia: li dirien 'fragant com un petit roldor'. Doncs segons la gramàtica aràbiga a un diminutiu de forma *ruwāzza* correspon normalment una forma *řazza* com a primitiu. Sospito, doncs, que el nom grec *řōūs* (<*řōūs*) provinguí de la forma caldaico-aramaica corresponent a aquesta aràbiga. Convé, en tot cas, explicar això ací, no fos cas que algú pogués creure que hi ha parentiu directe entre aquest nom aràbic i el nostre, o que l'un pugui ser manllevat de l'altre —² Una forma alterada d'això sembla trobar-se en el Du C s. v. *ros syriacus* «*rusentiras* et *rusentiae* et *rusentru*, et aliquando solum *ru* [cf *řhu* = *ros* en Du C s. v. *řufus*], inveni-